

Bryssel, 29. kesäkuuta 2026
(OR. en)

10586/26

LIMITE

JAI 833
FREMP 215
AG 96
POLGEN 172

ILMOITUS

Lähetäjä:	Puheenjohtajavaltio
Vastaanottaja:	Pysyvien edustajien komitea / Neuvosto
Asia:	Ehdotus neuvoston päätelmiksi vuotuisen oikeusvaltiovuoropuhelun arvioinnista = Hyväksyminen

1. Puheenjohtajavaltion 18. marraskuuta 2019 antamien päätelmien valmistelun aikana kaikki valtuuskunnat sopivat vuotuisen oikeusvaltiovuoropuhelun uudelleenarvioinnista vuoden 2023 loppuun mennessä saatujen kokemusten perusteella.
2. Puheenjohtajavaltio lähetti 3. heinäkuuta 2023 valtuuskunnille kyselyn. Yleisten asioiden neuvosto keskusteli aiheesta alustavasti 10. heinäkuuta ja 19. syyskuuta 2023. Saamansa palautteen pohjalta puheenjohtajavaltio laati päätelmäehdotuksen, jota tarkasteltiin asiantuntijatasolla.
3. Pysyvien edustajien komitean kokouksissa 16. ja 29. marraskuuta 2023 ei päästy yhteisymmärrykseen asiakirjan 14829/23 liitteenä olevasta ehdotuksesta.
4. Yleisten asioiden neuvoston istunnossa 12. joulukuuta 2023 käydyissä keskusteluissa ei päästy yhteisymmärrykseen vuotuisen oikeusvaltiovuoropuhelun arviointia koskevista päätelmistä. Puheenjohtajavaltio totesi kuitenkin, että 25 valtuuskuntaa kannatti asiakirjan 16547/23 liitteenä olevaa tekstiä tai ei vastustanut sitä.

5. Pysyvien edustajien komitean kokouksessa 20. joulukuuta 2023¹ Puola ilmaisi kannattavansa edellä mainittuja puheenjohtajavaltion päätelmiä.
6. Yleisten asioiden neuvoston istunnossa 26. toukokuuta 2026 myös Unkari ilmaisi kannattavansa edellä mainittuja puheenjohtajavaltion päätelmiä.
7. Koska vuotuisen oikeusvaltiovuoropuhelun jatkaminen mahdollisimman laajalla poliittisella tuella on tärkeää, puheenjohtajavaltio ehdottaa, että neuvosto hyväksyy tämän ilmoituksen liitteessä olevan tekstin. Teksti on sama kuin asiakirjan 16547/23 liitteessä.
8. Päätelmäehdotuksen hyväksyminen ei vaikuta vuoropuhelun uuteen arviointiin, joka on määrä tehdä vuoden 2027 loppuun mennessä, kuten päätelmäehdotuksen 16 kohdassa esitetään.
9. Edellä esitetyn perusteella pysyvien edustajien komiteaa pyydetään hyväksymään tämän ilmoituksen liitteessä oleva päätelmäehdotus ja pyytämään neuvostoa (yleiset asiat) hyväksymään se istunnossaan.

¹ 17038/23 + ADD 1.

EHDOTUS PÄÄTELMIKSI VUOTUISEN OIKEUSVALTIOVUOROPUHELUN ARVIOINNISTA

Euroopan unionin neuvosto, joka

PALAUTTAA MIELEEN, että sen jälkeen, kun Euroopan unionin neuvosto ja neuvostossa kokoontuneet jäsenvaltiot antoivat 16. joulukuuta 2014 päätelmät², kaikki jäsenvaltiot ovat osallistuneet vilpittömän yhteistyön hengessä vuotuisen oikeusvaltiovuoropuheluun neuvostossa, koska ne ovat vakaasti sitoutuneet vahvistamaan oikeusvaltioperiaatetta yhtenä Euroopan unionin perusarvoista.

MUISTUTTAA, että 26 valtuuskuntaa antoi tukensa puheenjohtajavaltion 19. marraskuuta 2019 antamille päätelmille³ ja että näiden päätelmien valmistelun aikana kaikki valtuuskunnat sopivat siitä, että oikeusvaltiovuoropuhelua arvioidaan uudelleen neuvostossa vuoden 2023 loppuun mennessä saatujen kokemusten perusteella.

PALAUTTAA MIELEEN, että kuten puheenjohtajavaltion valtuuskunnille 28. syyskuuta 2020 antamassa ilmoituksessa⁴ todettiin, vuotuinen oikeusvaltiovuoropuhelu on yleisten asioiden neuvoston poliittinen toimenpide, joka etenee käytännössä puolen vuoden jaksoissa: kunkin vuoden alkupuoliskolla on yksi istunto, jossa käsitellään kullakin kierroksella viiden jäsenvaltion oikeusvaltiotilannetta koskevia maakohtaisia analyysejä, ja kunkin vuoden jälkipuoliskolla kaksi istuntoa, joista toinen koskee oikeusvaltioperiaatteen yleistä tilannetta unionissa ja toinen maakohtaista analyysiä. Tarkasteluissa hyödynnetään aina komission vuotuista oikeusvaltiokertomusta. Lisäksi oikeus- ja sisäasioiden neuvosto on käynyt joitakin erityisiä aihekohtaisia keskusteluja oikeusvaltiokysymyksistä,

1. toistaa, että Euroopan unionin neuvoston ja neuvostossa kokoontuneiden jäsenvaltioiden vuonna 2014 antamat päätelmät oikeusvaltioperiaatteen kunnioittamisen varmistamisesta pätevät edelleen.
2. on yhtä mieltä siitä, että neuvoston vuotuinen oikeusvaltiovuoropuhelu on osoittautunut hyödylliseksi, sillä se tarjoaa jäsenvaltioille mahdollisuuden rakentavaan poliittiseen keskusteluun ja parhaiden käytäntöjen ja kokemusten jakamiseen.

² 17014/14.

³ 14173/19.

⁴ 11094/20.

3. vahvistaa uudelleen vuoden 2014 päätelmissä luetellut periaatteet, jotka ovat objektiivisuus, syrjimättömyys ja kaikkien jäsenvaltioiden yhdenvertainen kohtelu sekä puolueeton ja näyttöön perustuva lähestymistapa, joka ei vaikuta annetun toimivallan periaatteeseen eikä jäsenvaltioiden kansallisen identiteetin, joka on olennainen osa niiden poliittisia ja valtiosäännön perusrakenteita, mukaan lukien paikallinen ja alueellinen itsehallinto, ja niiden keskeisten valtion tehtävien, mukaan lukien valtion alueellisen koskemattomuuden varmistaminen, lain ja järjestyksen ylläpitäminen ja kansallisen turvallisuuden takaaminen, kunnioittamiseen; ja sitoutuu noudattamaan näitä periaatteita edelleen vilpittömän yhteistyön hengessä.
4. toteaa, että tätä poliittista vuoropuhelua kehitetään jatkossakin tavalla, joka täydentää kaikkien EU:n toimielinten ja kansainvälisten järjestöjen työtä, jotta voidaan välttää päällekkäisyydet ja ottaa huomioon olemassa olevat välineet ja tämän alan asiantuntemus.
5. toteaa, että puheenjohtajavaltio varmistaa edelleen tämän vuoropuhelun järjestämisen ja käymisen kaikissa vaiheissa, että 3 ja 4 kohdassa lueteltuja vuoropuhelun periaatteita noudatetaan täysin.
6. korostaa, että poliittisen vuoropuhelun nykyinen sisältö ja rakenne on tehnyt siitä vahvemman, tuloskeskeisemmän ja jäsennellymmän ja että valmistelu on ollut järjestelmällisempää. Sen nykyinen muoto, joka käsittää yleiset keskustelut ja maakohtaiset käsittelyt, on selvästi tehostanut vuoropuhelua, sillä siinä arvioidaan vuosittain oikeusvaltion nykytilannetta ja keskeisiä kehityssuuntia. Tämä luo perustan kattavalle, aidolle ja interaktiiviselle poliittiselle keskustelulle, jossa keskitytään laajasti oikeusvaltiotilanteeseen jäsenvaltioissa ja koko unionissa.
7. toteaa, että vaikka vuoropuhelun nykyinen sisältö ja rakenne ovat toimivia, sitä olisi edelleen parannettava, jotta se vastaisi entistä paremmin neuvoston sitoumusta vahvistaa oikeusvaltioperiaatetta ja auttaa ehkäisemään esiin nousevia ja nykyisiä oikeusvaltioon liittyviä haasteita osallistavalla ja rakentavalla tavalla keskustelun ja parhaiden käytäntöjen ja kokemusten vaihdon kautta.
8. sitoutuu jatkossakin järjestämään yleisen horisontaalisen keskustelun vuoden jälkipuoliskolla ja maakohtaiset keskustelut kolmesti vuodessa, kaksi ensimmäisellä vuosipuoliskolla ja yhden toisella vuosipuoliskolla. Kussakin niistä keskitytään neljän jäsenvaltion tilanteeseen.
9. sitoutuu keskittymään tässä vuoropuhelussa ainakin seuraavien neljän oikeusvaltiokehityksen osa-alueen analysointiin: oikeusjärjestelmä, korruptiontorjunnan kehys, tiedotusvälineiden moniarvoisuus ja vapaus sekä muut keskinäiseen valvontaan liittyvät institutionaaliset kysymykset. Tämä ei vaikuta vuoropuhelun laajempaan soveltamisalaan yleisten asioiden neuvostossa.
10. toteaa, että käytännössä vuoropuhelu perustuu jatkossakin komission vuotuisen oikeusvaltiokertomukseen, mikä luo synergiaa toimielinten välille, ja panee merkille, että kertomukseen on sisällytetty suosituksia, joilla tuodaan esiin jäsenvaltioilta lisähuomiota edellyttäviä aiheita.

11. kehottaa komissiota varmistamaan jatkossakin jäsenvaltioiden aktiivisen osallistumisen ja niiden kanssa käytävän tiiviin vuoropuhelun vuosikertomusta valmisteltaessa ja parantamaan edelleen valmistelua ottaen huomioon vuoropuhelua ohjaavat periaatteet.
12. toteaa, että vuoropuhelussa voidaan hyödyntää myös kansainvälisten julkisoikeudellisten organisaatioiden näkemyksiä siltä osin kuin ne on otettu huomioon komission vuotuisessa oikeusvaltiokertomuksessa ja että nämä organisaatiot ovat täydentäviä mutta arvokkaita tietolähteitä, ottaen erityisesti huomioon Euroopan neuvoston ja sen elinten näkemykset, joiden arvo on tunnustettu muun muassa 30. tammikuuta 2023 annetuissa neuvoston päätelmissä⁵, sekä unionin tuomioistuimen ja komission⁶ näkemykset.
13. on yhtä mieltä siitä, että vuoropuhelun järjestämisen lisäksi puheenjohtajavaltio voi myös harkita säännöllisempien vuorovaikutteisten keskustelujen järjestämistä, kuten seminaareja oikeusvaltioon liittyvistä kysymyksistä asiaankuuluvien sidosryhmien, erityisesti kansalaisten, kansalaisyhteiskunnan, parlamentin jäsenten, paikallisviranomaisten, tiedeyhteisön, työmarkkinaosapuolten ja toimittajien, kanssa.
14. tunnustaa tätä vuoropuhelua käyvän yleisten asioiden neuvoston horisontaalisen roolin ja vastuut; tunnustaa oikeus- ja sisäasioiden neuvoston täydentävän roolin, kun se käy erityisiä aihekohtaisia keskusteluja sen asiantuntemuksen piiriin kuuluvista oikeusvaltioaiheista osallistavaa lähestymistapaa noudattaen ja ottaen tarvittaessa huomioon yleisten asioiden neuvostossa käydyt keskustelut.
15. toteaa, että yleisten asioiden neuvoston istunnossa käydyin vuoropuhelun jatkotoimena yleisten asioiden neuvostossa voitaisiin keskustella yhdestä tai useammasta horisontaalisesta oikeusvaltioaiheesta, jos se katsotaan asianmukaiseksi ja tarpeelliseksi.
16. on yhtä mieltä siitä, että kaikki tulevat puheenjohtajavaltiot jatkavat jäsenvaltioiden koolle kutsumista oikeusvaltiovuoropuhelua varten neuvostoon edellä sovitussa muodossa ja aikavälein, ja sitoutuu toteuttamaan uuden arvion tämän vuoropuhelun pohjalta saaduista kokemuksista vuoden 2027 loppuun mennessä.

⁵ 5422/23.
⁶ 11217/19.